

Ivan Šaško, pomoćni biskup zagrebački

Nagovor

u molitvi Šestoga časa trećega tjedna Psaltira ('kroz godinu')
u župnoj crkvi Presvetoga Trojstva u Krašiću
na završnome godišnjem susretu Trajne formacije svećenika
Utorak, 19. lipnja 2018. u 12 sati

Liturgijsko čitanje: Pnz 15, 7-8 i 2Kor 13, 11

„Nađe li se kod tebe kakav *siromah*, netko od tvoje braće u kojem god gradu u zemlji što ti je Jahve, Bog tvoj, dadne, ne budi *torda srca* niti zatvaraj svoje ruke prema svome siromašnome bratu, nego mu *širo*m rastvori svoju ruku i spremno mu daj što mu nedostaje.“

Svi pomalo osjećamo da je zahtjevno uputiti duhovni nagovor svećenicima. Dogodi se da imamo dojam da izgovaramo previše poznate riječi slušateljima te se javi dvojba o tome do kuda dopire to što govorimo. Danas se tako ne osjećam. Zapravo u Krašiću, taj govor ima svoje 'ležište' i kao da obične riječi, one na koje smo se naviknuli, dobivaju novu ili, bolje, izvorniju snagu. Zato vam, draga subraćo, rado prenosim misli na koje me potaknula upravo oživljena Božja riječ ovim liturgijskim časoslovnim slavljem.

1. Današnje Kratko čitanje iz *Ponovljenoga zakona* je jasno, bez neke posebne potrebe za dodatnim tumačenjima. Osim toga, u prvi mi mah ta izravna rečenica nije otkrivala neko polazište za razradu novih poticaja. Ona se svakako izravno tiče našega svećeničkog služenja i načina ophođenja s bližnjima. Premda je riječ o posebnim povijesnim okolnostima Izabranoga naroda, poziv koji nam upućuje Gospodin u svojoj živoj riječi vrijedi danas, a posebno snažno odjekuje ovdje, u spomenu na blaženoga Alojzija Stepinca, u čijemu se životu prelijevaju nijanse Radosne vijesti, utjelovljene u konkretnosti svećeničkoga služenja.

Ta jasnoća i izravnost ipak mi je ponudila i nove putove. Razabrao sam da je pozornost usmjerena na pet pojmova: *siromah*, *zemlja*, *srce*, *ruke* i *nedostatak*. Naglasak je na pozivu *da ne budemo torda srca*; točnije, prema izvorniku: *da ne otvrdnemo srce* (heb. *t'e'amméc et l'babeká*). Tvrdo srce nije zadanost; tvrdoća srca je pitanje našega postupanja u slobodi.

Blaženoga je Kardinala u Krašić, u sužanjstvo, u trpljenje, dovela tvrdoća srca koju je stvorilo neprihvatanje istine, odnosno promicanje neistine, nemira i mržnje. Upravo u ovome ozračju učimo od njega mekoću srca, spremnost na trpljenje, odricanje od sebičnosti, brižnost za siromahe. Tu se spaja tih pet pojmova:

siromaštvo, zemlja, srce, ruke i nedostatak. Kasnije sam uvidio da je u tim pojmovima cijeli program, otkriveni ključ kojim se može pristupiti vratima kroz koja se može ući ususret crkvenim i društvenim stvarnostima.

Za svećenika je najvažnije da nema tvrdo srce. Prije govora o njemu, spomenuto je siromaštvo i zemlja, pri čemu se prvo odnosi na oskudijevanje, ali i na otvorenost. S time je povezana zemlja koja je darovana kao stvarnost slobode; ona obilježuje cijeloga čovjeka, ali kao dar. Dakle, u početku je potreba za Bogom, nemogućnost života bez Boga iz čega proizlazi: otvorenost daru, ovisnost o daru i darovanost kao mogućnost darivanja. To je *ono što ovisi o Bogu* i to je jedna strana ozračja u kojemu se nalazi mekoća srca. S druge je strane ono što je *ovisno o čovjeku*: ruka koju čovjek ne smije zatvoriti pred onim komu nedostaje to što se nalazi u našoj ruci, a što drugomu daje život. Omekšano srce očituje uočavanje nedostatka i spremnost na darivanje.

2. Evo jednostavnosti vjerničkoga pristupa: meka srca primiti od Boga dar i širom otvorene ruke ispuniti 'nedostatak' bližnjih.

U taj triptih stane život blaženoga Alojzija. No, to je općenit opis svetosti i može se primijeniti na svakoga sveca i sveticu, kao podloga za posebnosti koja je ostala živjeti u meni od jučer. Zato se usuđujem uz današnje Kratko čitanje nasloniti rečenicu koja me od jučerašnje molitve Trećega časa (ponedjeljka III. tjedna Psaltira) ne pušta; vrtim ju u sebi kao izvrsnu sliku onoga što sveti Pavao govori Korinćanima, a što – u novim okolnostima – čujemo od blaženoga Alojzija.

Radi se o završetku Druge poslanice Korinćanima (13, 11): „Uostalom, braćo, radujte se, usavršujte se, tješite se, složni budite, mir njegujte i Bog ljubavi i mira bit će s vama.“

Ta je poslanica – poznato vam je – oštra, stroga, jer se u njoj Apostol osvrće na razne probleme, osobito na prisutnost Pavlovih protivnika u Korintu koji su željeli umanjiti njegov autoritet. U drugome dijelu Poslanice sveti je Pavao prisiljen iznijeti svoju obranu, apologiju, i podsjetiti na poteškoće i kušnje koje je trebao podnijeti da bi naviještao Radosnu vijest. Na kraju Poslanice najavljuje da će u Korint doći osobno i urediti tamošnje stanje: obnoviti i učvrstiti zajednicu u pravovjerju i pod svojim autoritetom. U međuvremenu vjernicima šalje svojevrsnu preporuku koja je mali program življenja, koristan za vjernike bilo kojega vremena.

3. Pet predivnih glagola koje nije teško ponijeti u svoje razmišljanje i molitvu; pet glagola koje osjećamo kako ih izgovara svojim životom blaženi Alojzije. Njih povjeravam našoj pozornosti, jer su sposobni obuhvatiti naše svećeništvo. Svi su

bremeniti, a neki su nam od njih lako čitljivi, dok drugi zavrjeđuju proširivanje vidika.

Nakon oštre opomene, Pavao najprije potiče korintske kršćane na radost: **radujte se** (gr. *hairete*, lat. *gaudete*).

To je odjek anđeoskoga pozdrava Mariji; to je odjek Isusove riječi iz Blaženstava – radujte se i kličite... Postoji radost koja proizlazi iz pripadanja Kristu. Pavao usmjeruje prema istinskomu i iskrenomu prijanjanju Kristu. Radost je, dakle, temeljni stav koji ostaje živim i pred progonstvima i pred gubitkom početnoga oduševljenja. Sav naš svećenički život ima sidrište i snagu u toj radosti na koju se veže istina da nismo mi izabrali Krista nego on nas. To nadilazi naše razloge, svaku prolaznost, osobne uspjehe i vodi nas u povezanost s Kristom, u stavove koji ostaju nerazumljivima ljudima koji ne računaju s Bogom. Ovaj prostor u Krašiću je vrt radosti u Kristu. Čuvana ograda, omeđenost kretanja i susreta bila je granica na kojoj se nadzirao pokušaj širenja pripadnosti Kristu, odnosno njegove radosti.

Nameće se pitanje što me zbiljski raduje. Valja poći od toga. Je li to što me raduje Kristovo; je li svećeničko; treba li to mijenjati; je li potrebno obraćenja ili treba učvrstiti...?

4. Nadalje, sveti Pavao potiče na *usavršavanje*, u smislu vraćanja na ispravan put, jer su se dopustili zavesti od Pavlovih klevetnika: usavršujte se. Pavao koristi grčku riječ *katartízo* (*katartízethe*; lat. *perfecti estote*) te nije riječ samo o usavršavanju u smislu obrazovanja, poboljšanja sposobnosti (premda i to značenje nalazimo u *Lk* 6, 40). To je puno širi pojam. U Poslanici Galaćanima (6,1) preveden je kao ispravljanje, obnavljanje („Ispravljajte u duhu blagosti“, ako se netko zatekne u kakvu prijestupu). Kad Isus zove Ivana i Jakova (usp. *Mt* 4, 21), Zebedejeve sinove, zatiče ih kako krpaju mreže. To krpanje, popravljanje je u tome glagolu, koji još znači: pripremiti (usp. *Mt* 21, 16; *Ps* 8, 3), učvrstiti, uspostaviti, učiniti prikladnim.

Alojzije Stepinac je upravo to značio našoj Crkvi i cijeloj Crkvi: obnavljanje, vraćanje na ispravan put, učvršćivanje. Poderane mreže života ovdje su imale radionicu povezivanja nitima evanđelja i crkvenosti.

5. Zatim Pavao poziva da se tješe koristeći glagol *parakaleo* (*parakaleîsthe*; lat. *exhortamini*), od kojega je i ime Duhu Svetomu Paraklet, kao onaj koji je bliz, pomoćnik, branitelj i tješitelj. U tome je smislu ta riječ poziv i na utjehu i na ohrabrivanje. To se nalazi u blizini koju ne može dokinuti izvanjsko udaljavanje.

Alojzijeva se blizina osjećala šire od naše Nadbiskupije. Povezanost je živjela i onkraj hrvatskih granica i dopirala do svih krajeva svijeta. Ta je blizina sezala i u

tamnice, u obiteljske domove. Čudesno je to djelo prisutnosti Duha koji se ne dopušta okovati, baš kao ni Riječ kojoj smo služitelji.

Apostol poziva na slogu lijepim izrazom koji je ponovno više od onoga što podrazumijevamo pod složnošću. On piše: složni budite, grčki: *to autò froneíte*. U dnu se nalazi ne samo složnost u mišljenju, nego složnost koja daje okus (*fronesis*). U latinskome se to vidi: *idem sapite (isto kušajte)*, upućuje na 'sapor', na okus, od čega i 'sapientia', mudrost. A u središtu je *istost*. Sloga nije pitanje nekoga trenutnog dogovora, nego nutarnja lako prepoznatljiva snaga. Nju se može izgubiti. U tome je velika opasnost. Ima li naše svećeništvo taj prepoznatljivi okus, zapravo okus nebeskoga?

6. Iz njega dolazi i poziv na njegovanje mira: *eireneúete* (lat. *pacem habete*), da bi zaključio očito liturgijskim obrascem: Bog ljubavi i mira bit će s vama (gr. *ho Theos tes agápes kai eirénes éstai meth' hymôn*; lat. *et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum*). Sloga i mir nemaju izvorište u nama, nego u Bogu. Tamo ih treba potražiti, da bi bili i kriterij razlučivanja i prosudbe. Naše misli, osjećaji, izbori imaju moć privlačiti ili odbiti. Gospodinova prisutnost je naša snaga i za nju nam je povjerena odgovornost. Iz nje proizlazi i zajedništvo na koje je nadbiskup Stepinac pozivao svećenike, jer je znao da o njihovu držanju i miru koji dolazi od Boga ovisi i držanje vjernika.

Ovih pet glagola je lako pamtititi, osobito ovdje gdje se nalazi 'vrt radosti, obnove, utjehe, sloge i mira'.

I ako na kraju preklopimo pet riječi iz Knjige ponovljenoga zakona s poticajima svetoga Pavla, u predivnome suodnosu će se naći: siromah i radost, zemlja i obnova, srce i utjeha, ruka i sloga, nedostatak i mir... I dok smo često zabrinuti pred siromaštvom i raznim nedostacima, Božja nam riječ govori o radosti i miru. Oni nisu plod ljudske snage, nego su dar koji je blaženi Alojzije tako jasno ovdje svjedočio.

7. Dragi svećenici, s godinama vam Crkva povjerava razne dužnosti i odgovornosti koje se povećavaju. U tome se tijekom rasta nalaze i kušnje da zanemarite molitvu, duhovnost, intelektualno izgrađivanje. Níti mreže popucaju, okus oslabi, a zatim se čini da se oslonci nalaze negdje izvan onoga što vam je davalo smisao i snagu.

Blaženi Alojzije u krašićkoj skučenosti govori o širini; u mnoštvu nedostataka i siromaštva o bogatstvu, u nametnutoj šutnji nezaustavljiv govor. To je dragocjeno proturječje Evanđelja. Od toga uvijek iznova možemo kretati, jer nas vodi do Isusa u kojemu se siromah raduje, zemlja obnavlja, srce biva ohrabreno, djela povezana u zajedništvo, a nedostaci nisu izvor nemira nego mira i zahvalnosti.